

NATURALIS SK
SK-BIO-002

Kalinčiakova 27, 831 04 Bratislava
e-mail: kontrola@naturalis.sk, certo@naturalis.sk; www.naturalis.sk

Správa o výkone kontroly a certifikácie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe za rok 2021

Ján Kovarovič, Jarmila Drobná a kol.

Marec 2022

V roku 2021 bola hlavným predmetom činnosti inšpekčnej organizácie Naturalis SK, s.r.o. kontrolná činnosť a certifikácia v ekologickej poľnohospodárskej výrobe (EPV). Táto činnosť bola vykonávaná v súlade s akreditáciou vydanou Slovenskou národnou akreditačnou službou (SNAS) na výkon kontroly a certifikácie a na základe oprávnenia vydaného Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym v Bratislave (ÚKSÚP) ako orgánom štátnej správy a príslušným orgánom v oblasti EPV.

1. Identifikácia organizácie

Názov: Naturalis SK, s.r.o.
Sídlo: Kalinčiakova 27
831 04 Bratislava
Právna forma: Spoločnosť s ručením obmedzeným
e-mail: kontrola@naturalis.sk, certo@naturalis.sk
web: www.naturalis.sk
Riaditeľ: Ing. Jaroslav Drobný

2. Organizačná štruktúra

2.1 Oddelenie kontroly

Zoznam zamestnancov na oddelení kontroly k 31.12.2021:

1. Ing. Jarmila Drobná, PhD. – vedúci oddelenia, inšpektor
2. Ing. Peter Kulich – zástupca vedúceho oddelenia, inšpektor, inšpektor-operátor
3. Ing. Vladimír Cabuk - inšpektor
4. Ing. Jaroslav Drobný – inšpektor
5. Mgr. Michal Drobný – inšpektor-operátor
6. Ing. Ladislav Imre - inšpektor, inšpektor-operátor
7. MVDr. Radoslav Kapa - inšpektor, inšpektor-operátor
8. Ing. Ján Kovarovič, PhD. – inšpektor
9. Ing. Michaela Kupcová – inšpektor-operátor
10. Ing. Diana Langerová – inšpektor-operátor
11. Ing. Martin Pavlovič, DiS. – inšpektor, inšpektor-operátor
12. MVDr. Marcela Štefanová – inšpektor, inšpektor-operátor
13. Ing. Mária Zemaníková – manažér kvality
14. Ing. Andrea Gergelyiová – inšpektor-operátor (MD – RP)

15. Ing. Jana Gregušová – externý inšpektor
16. Ing. Helena Kohútová – externý inšpektor
17. Ing. Matej Komár – externý inšpektor
18. Ing. Josef Ludík – externý inšpektor

Kontrolnú činnosť u prevádzkovateľov vykonávali inšpektori na základe rôznych kombinácií (jeden inšpektor kontroloval viaceré činnosti): v roku 2021 pestovanie rastlín kontrolovalo 6 inšpektorov, chov zvierat 6 inšpektorov, chov včiel 3 inšpektori, voľný zber 3 inšpektori, výrobu húb 1 inšpektor, uchovávanie 4 inšpektori, výrobu potravín 4 inšpektori,

výrobu osív 4 inšpektori, výrobu krmív 3 inšpektori, balenie 3 inšpektori, obchodovanie 9 inšpektorov, skladovanie 5 inšpektorov, prepravu 2 inšpektori, dovoz 3 inšpektori a vývoz 3 inšpektori. Z hľadiska odberu vzoriek, vykonával odber vzoriek 1 inšpektor.

2.2 Oddelenie certifikácie

Zoznam zamestnancov na oddelení certifikácie k 31.12.2021:

1. Ing. Jaroslav Drobný – vedúci oddelenia, certifikujúci, schvaľujúci
2. Ing. Mária Zemaníková – zástupca vedúceho oddelenia, certifikujúci, schvaľujúci, hodnotiteľ, operátor, manažér kvality
3. Mgr. Michal Drobný – certifikujúci, schvaľujúci
4. Ing. Diana Langerová – hodnotiteľ, operátor

5. Ing. Andrea Gergelyiová – MD - RP (certifikujúci, schvaľujúci, hodnotiteľ)

2.3 Útvar riaditeľa

Zoznam zamestnancov útvaru riaditeľa k 31.12.2021:

1. Ing. Jaroslav Drobný – riaditeľ, vedúci oddelenia certifikácie
2. Mgr. Michal Drobný – zástupca riaditeľa, právnik, webmaster
3. Ing. Ján Kovarovič, PhD. – zástupca riaditeľa, zástupca manažéra kvality
4. Ing. Jarmila Drobná, PhD. – vedúci oddelenia kontroly, webmaster
5. Ing. Peter Kulich – zástupca vedúceho oddelenia kontroly
6. Ing. Mária Zemaníková – zástupca vedúceho oddelenia certifikácie, manažér kvality

V rámci oddelení sa niektoré činnosti prelínajú a interní zamestnanci pracujú zároveň na viacerých oddeleniach s presne vymedzenými úlohami. Ku dňu 31.12.2021 pracovalo v spoločnosti celkom 14 interných (z toho 1 na VPP a 1 MD-RP) a 4 externí zamestnanci. Zoznam zamestnancov a zmeny v pohybe zamestnancov Naturalis SK, s.r.o. sú uvedené v tabuľke 1.

3. Činnosť

Spoločnosť Naturalis SK, s.r.o. vykonávala v roku 2021 kontrolnú činnosť a certifikáciu v ekologickej poľnohospodárskej výrobe u prevádzkovateľov registrovaných na ÚKSÚP-e na základe Oprávnenia na výkon delegovaných určitých úloh úradných kontrol v ekologickej výrobe v Slovenskej republike, ktoré bolo vydané ÚKSÚP-om dňa 08.12.2020 s platnosťou od 08.12.2020 do 31.12.2021. V oprávnení je určený rozsah: výkon úradnej kontroly dodržiavania ustanovení princípov a pravidiel EPV u prevádzkovateľov registrovaných na ÚKSÚP v systéme EPV a výkon iných úradných činností – certifikácie produktov z EPV na základe vykonanej kontroly prevádzkovateľov. Oprávnenie platí na území SR pre tieto oblasti EPV: produkcia nespracovaných poľnohospodárskych produktov a živých zvierat, (rastlinná výroba vrátane zberu voľne rastúcich rastlín a ich častí a pestovania húb, živočíšna výroba vrátane chovu včiel); spracovanie (výroba potravín, výroba osív, výroba krmív, balenie, prebaľovanie, uchovávanie a označovanie produktov a potravín), dovoz a vývoz z/do tretích krajín, uskladňovanie, preprava, distribúcia a obchodovanie s produktami z EPV.

3.1 Oddelenie kontroly

Oddelenie kontroly vykonávalo kontrolu v súlade s oprávnením príslušného orgánu, t.j. kontrolu rastlinnej výroby vrátane zberu voľne rastúcich rastlín a ich častí a pestovania húb, živočíšnej výroby vrátane chovu včiel; kontrolu spracovania (výroba potravín, výroba osív, výroba krmív, balenie, prebaľovanie, uchovávanie a označovanie produktov a potravín), dovozu a vývozu z/do tretích krajín a kontrolu uskladňovania, prepravy, distribúcie a obchodovania s produktami z EPV. Zároveň vykonávalo pri kontrolách prevádzkovateľov aj dohľad certifikovaných výrobkov.

Z dôvodu mimoriadnej situácie na území SR v dôsledku epidémie ochorenia COVID-19 bol výkon kontrol upravený Rozhodnutím č. 1/2021 Opatrenia Naturalis SK, s.r.o. v súvislosti s ochorením COVID-19 zo dňa 04.02.2021. Tieto osobitné opatrenia sa uplatňovali až do Odvolania rozhodnutia č. 1/2021 zo dňa 23.03.2021, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 01.04.2021.

Oddelenie kontroly spracovávalo výsledky kontrol a vykonávalo ďalšie administratívne práce súvisiace s výkonom inšpekcie. Po vyhodnotení výsledkov kontrol spracovávalo zistené nezhody a zistenia. Na základe posúdenia zaslaných dokumentov alebo v prípade iných zistení neuvedených v správe z kontroly ako nehoda, vydávalo oznámenia o zistených nezhodách.

V súlade s výsledkami kontrol alebo na základe žiadostí prevádzkovateľov pripravovalo a zasielalo príslušnému orgánu návrhy na zmenu doby konverzie (predĺženie, skrátenie). Taktiež určovalo konverziu (začiatok a koniec) novo zaradeným prevádzkovateľom.

Ďalej vykonávalo priebežnú aktualizáciu zoznamu zmluvných prevádzkovateľov a ich činností, vykonaných kontrol a viedlo prehľady a štatistiky o vykonaných kontrolách a prevádzkovateľoch. V súlade s odborným oprávnením vypracovávalo mesačné hlásenia, polročné a ročné správy. Na základe požiadavky príslušného orgánu vypracovávalo štatistiky, týkajúce sa informácií o výmerách v EPV, úrodách pestovaných plodín, počte chovaných zvierat a vykonaných kontrolách.

Súčasťou práce oddelenia kontroly bola komunikácia so zahraničnými inšpekčnými organizáciami a súčinnosť v rámci krížových kontrol a overovania dokumentácie, resp. riešenia prípadných porušení a nezrovnalostí zistených pri obchodovaní so slovenskými prevádzkovateľmi.

3.2 Oddelenie certifikácie

Oddelenie certifikácie vykonávalo certifikáciu výrobkov kontrolovaných prevádzkovateľov v EPV v súlade s platnou legislatívou a interným postupom certifikácie a vykonávalo ďalšie administratívne práce súvisiace s výkonom certifikácie. V roku 2021 Naturalis SK, s.r.o. vydával aj certifikáty NAQS pre vývoz bioproduktov do Južnej Kórei.

Z dôvodu mimoriadnej situácie na území SR v dôsledku epidémie ochorenia COVID-19 boli certifikačné činnosti upravené Rozhodnutím č. 1/2021 Opatrenia Naturalis SK, s.r.o. v súvislosti s ochorením COVID-19 zo dňa 04.02.2021. Tieto osobitné opatrenia sa uplatňovali až do Odvolania rozhodnutia č. 1/2021 zo dňa 23.03.2021, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 01.04.2021.

Ďalej oddelenie certifikácie vykonávalo priebežnú aktualizáciu zoznamu vydaných a odobratých certifikátov, prerušených, zastavených a odmietnutých žiadostí o certifikáciu a v súlade s oprávnením zasielalo mesačné hlásenia ÚKSÚP-u.

Na základe požiadavky príslušného orgánu vypracovávalo štatistiky týkajúce sa informácií o certifikovaných oblastiach a množstvách certifikovaných výrobkov.

V súlade s akreditačnými podmienkami oddelenie certifikácie vypracovalo pre SNAS Analýzu činnosti a plán certifikačného orgánu na základe informácií o vydaných a odobratých certifikátoch, prerušených, zastavených a odmietnutých certifikačných konaniach za predchádzajúci rok.

3.3 Útvar riaditeľa

Útvar riaditeľa po vyhodnotení výsledkov kontrol spracovával zistené nezhody a zistenia a na základe ich závažnosti vydával oznámenia o uložení opatrení a odstúpenia kontrolných zistení ÚKSÚP-u.

Ďalej sa zaoberal manažmentom zamestnancov, kvality práce, metodicky zabezpečoval priebeh a postup kontrol a proces certifikácie. V priebehu roka komunikoval s prevádzkovateľmi a príslušným orgánom pri riešení niektorých problémov, podnetov a sťažností na prevádzkovateľov a sporných prípadov. Zabezpečoval a aktualizoval informácie pre prevádzkovateľov EPV, uvedené na webovom sídle www.naturalis.sk. Zaoberal sa riešením personálnych a právnych otázok. V roku 2021 sa pokračovalo v nepravidelnom zasielaní NOVINIEK a v nich informácií pre prevádzkovateľov e-mailovou formou.

4. Akreditácia

Naturalis SK, s.r.o. je akreditovaný Slovenskou národnou akreditačnou službou (SNAS) podľa požiadaviek ISO/IEC 17020: 2012 (Osvedčenie o akreditácii č. I-031 - inšpekčný orgán Naturalis SK, s.r.o.). Na základe reakreditácie vykonanej v roku 2019 bol Inšpekčný orgán Naturalis SK, s.r.o. akreditovaný dňa 18.12.2019 pre oblasť Inšpekcia ekologickej poľnohospodárskej výroby s platnosťou do 18.12.2024.

Zároveň je Naturalis SK, s.r.o. akreditovaný podľa požiadaviek ISO/IEC 17065: 2012 (Osvedčenie o akreditácii č. P-022 - Certifikačný orgán Naturalis SK, s.r.o.). Na základe reakreditácie vykonanej v roku 2020 bol Certifikačný orgán Naturalis SK, s.r.o. akreditovaný vykonávať certifikáciu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v rozsahu akreditovaných činností s platnosťou od 07.07.2020 do 07.07.2025. Z dôvodu úpravy signatárstva SNAS v medzinárodných štruktúrach (EA MLA) vydal SNAS z vlastnej iniciatívy nové Osvedčenie o akreditácii s rovnakým rozsahom s platnosťou od 09.07.2021 do 07.07.2025.

Akreditáciou spoločnosti a na základe ďalších splnených podmienok vyplývajúcich zo zákona č. 189/2009 Z. z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe v zn. n. p. boli splnené požiadavky európskej a národnej legislatívy pre výkon kontroly a certifikácie v EPV.

5. Výsledky činnosti

5.1 Počet evidovaných prevádzkovateľov

Prevádzkovateľom ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktorí nemali uzatvorenú zmluvu o kontrole a certifikácii v predchádzajúcich rokoch na dobu neurčitú, boli na konci roka 2020 zaslané výzvy k uzavretiu zmluvy. Formou návratky sa prihlásili ku kontrole pre rok 2021, pričom sa mohli rozhodnúť podpísať zmluvu na dobu neurčitú, resp. na dobu určitú

do 31.12.2021. Na základe prijatej návratky im bola zaslaná zmluva o kontrole a certifikácii na podpis. Po vrátení podpísanej zmluvy do kancelárie IO boli prevádzkovatelia zaradení do zoznamu kontrolovaných prevádzkovateľov.

Novým žiadateľom a záujemcom o podpísanie zmluvy v priebehu roka boli vytvorené obdobné podmienky podľa termínu, kedy sa ku kontrole prihlásili. Tí prevádzkovatelia, ktorí mali uzatvorenú zmluvu na dobu neurčitú v predchádzajúcom období, boli automaticky zaradení do kontrolnej činnosti pre rok 2021.

Z roku 2020 prešlo do roku 2021 celkovo 685 platných zmlúv o kontrole a certifikácii, ktoré boli podpísané na dobu neurčitú. V roku 2021 bolo podpísaných 190 zmlúv, z toho 6 na dobu určitú.

V roku 2021 bolo zrušených 77 zmlúv, z toho 46 z dôvodu vyradenia prevádzkovateľov z registra. Zo strany prevádzkovateľov boli zrušené 4 zmluvy k 31.12.2021, zo strany IO bolo k 31.12.2021 zrušených 18 zmlúv. Šiestim prevádzkovateľom skončila platnosť zmluvy na dobu určitú k 31.12.2021 a počas roku prevádzkovatelia zrušili 3 zmluvy z dôvodu uzatvorenia zmluvy s inou IO (Tab. 9). Ku koncu roka 2021 bolo platných 826 zmlúv.

5.2 Kontrolná činnosť a spracovanie výsledkov kontrol

Na začiatku roka 2021 boli jednotlivým prevádzkovateľom zaslané tlačivá prihlášky ku kontrole na rok 2021, ktoré vrátili vyplnené do kancelárie organizácie. Novým prevádzkovateľom sa zasielali priebežne aj tlačivá vstupnej kontroly, ktoré mali vyplnené zasláť do kancelárie Naturalis SK, s.r.o. Vyplnené tlačivá kontrolovali inšpektori počas výkonu vstupnej kontroly priamo na mieste. Prijaté prihlášky boli po spracovaní v kancelárii IO zaraďované do kontrolných spisov prevádzkovateľov.

Kontroly v roku 2021 prebiehali podľa plánu a rozdelenia kontrol. Úplné a náhodné kontroly sa vykonávali priebežne počas celého roka, u výrobcov biopotravín, krmív a osív sa úplné kontroly uskutočňovali podľa termínu nahlásenia výroby. Plán kontrol bol aktuálne oznamovaný na ÚKSÚP každý týždeň, zostavoval ho riaditeľ spoločnosti v spolupráci s vedúcim oddelenia kontroly. Plán kontrol zohľadňoval aj trojročnú rotáciu inšpektorov u jedného prevádzkovateľa a regionálne zoskupenie prevádzkovateľov.

Inšpektori počas kontrol postupovali podľa platnej legislatívy a interných postupov kontroly. Pri kontrole inšpektori skontrolovali opätovne prihlášku ku kontrole na rok 2021 a zapísali vzniknuté zmeny. Vykonali kontrolu evidencie, porastov, chovov, resp. spracovateľskej linky, linky na výrobu osív alebo krmív, skladov a ďalších objektov podľa charakteru kontrolovanej prevádzky a danej situácie. Na záver inšpektori vyplnili správu z kontroly, ktorú zástupca kontrolovanej prevádzky potvrdil svojím podpisom. Správy z kontrol zasielali inšpektori do kancelárie Naturalis SK, s.r.o.

Po prijatí inšpekčných správ od inšpektorov boli správy z kontrol na oddelení kontroly prekontrolované, spracované, doplnené na základe vyžiadaných chýbajúcich údajov a vybrané informácie (údaje o výmerách, plodinách, zvieratách, termín kontroly, a pod.) boli spracované v databáze a archivované. V prípade nezhôd zistených pri kontrolách alebo následne pri spracovaní správ a ďalších doplňujúcich materiálov od prevádzkovateľov, boli správy postúpené na riešenie vedúcemu oddelenia kontroly. Za zistené nezahody boli uložené opatrenia, v prípade zásadných nezhôd boli odstúpené na útvary riaditeľa a postúpené na riešenie na ÚKSÚP. Správy z kontrol slúžili aj certifikačnému oddeleniu ako podkladový materiál pri vydávaní certifikátov.

Na základe spracovaných správ z výkonu kontroly boli vypracované mesačné hlásenia, ktoré boli odovzdávané pravidelne na ÚKSÚP.

Prevádzkovatelia kontrolovaní v roku 2021

Vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID 19 a v nadväznosti na nariadenia Európskej Komisie pre vykonávanie kontrol v súvislosti s ochorením COVID-19, vrátane pozastavenia výkonu kontrol na mieste, bol spoločnosťou Naturalis SK, s.r.o. Rozhodnutím č. 1/2021 dňom 02.02.2021 pozastavený výkon kontrol u prevádzkovateľov priamo na mieste prevádzky. Uvedené opatrenie bolo prijaté v záujme ochrany zdravia prevádzkovateľov a ich zamestnancov ako aj pracovníkov inšpekčného a certifikačného orgánu.

Po prijatí tohto opatrenia inšpekčný orgán vykonával len kontroly na požiadanie prevádzkovateľov z dôvodu potreby certifikácie produktu/činnosti v rámci EPV. Následné kontroly boli vykonávané v súčinnosti s prevádzkovateľmi dištančným spôsobom s využitím dokumentácie prevádzkovateľa (vyhlásenie prevádzkovateľa, písomné podklady, kópie dokumentov, fotodokumentácia a pod.).

Toto opatrenie bolo ukončené dňa 31.03.2021 na základe postupného uvoľňovania opatrení prijatých v SR na zabránenie šírenia ochorenia spôsobeného koronavírusom COVID-19. Od pozastavenia výkonu kontrol na mieste bolo dištančne vykonaných celkom 37 kontrol. Následne boli u týchto prevádzkovateľov vykonané kontroly aj fyzicky.

V novembri 2020 bolo vydané vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2020/1667, v máji 2021 bolo vydané vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/772 a v auguste 2021 bolo vydané vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1325, ktorými sa menilo vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2020/977, ktorým sa v dôsledku pandémie COVID-19 stanovujú výnimky z nariadení (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008, pokiaľ ide o kontroly výroby ekologických produktov. Všetky dištančné kontroly boli vykonané v súlade s týmito nariadeniami.

V roku 2021 bolo vykonaných celkom 1219 úradných kontrol. Realizovalo sa 1045 pravidelných ročných fyzických kontrol, z toho 133 kontrol v rastlinnej výrobe, v živočíšnej výrobe 6 kontrol, 2 kontrola výroby húb, 7 kontrol chovu včiel, 473 spoločných kontrol v rastlinnej a živočíšnej výrobe, 5 kontrol zberu voľne rastúcich rastlín, 108 kontrol výroby potravín, 9 kontrol prevádzok na výrobu osív, 11 kontrol výroby krmív, 32 kontrol iných spracovateľov, 181 kontrol obchodovania, 14 kontrol skladovania, 2 kontroly prepravy, 34 kontrol dovozu, 22 kontrol vývozu, 6 kontrol uchovávaní, (Tab. 3). V rámci pravidelných ročných bolo 784 ohlásených a 261 neohlásených. Vstupné kontroly sa uskutočnili u 210 prevádzkovateľov.

Náhodné kontroly v počte 174 (Tab. 4) sa uskutočnili na základe rizikovosti prevádzkovateľov, ďalej boli zamerané na kontrolu plnenia podmienok na skrátenie doby konverzie, kontrolu plnenia opatrení za nezhody z predchádzajúcich kontrol, pre potreby certifikácie, na overenie niektorých skutočností, resp. údajov nahlasovaných zahraničnými inšpekčnými organizáciami alebo na základe podnetov a sťažností na prevádzkovateľov. Viaceré náhodné kontroly sa uskutočnili pre potreby ukončenia kontroly z dôvodu nedostatočne vedenej a nepredloženej evidencie pri úplnej kontrole alebo pre potreby ukončenia odberu vzorky (oznámenie výsledkov analýz prevádzkovateľom). Náhodné kontroly sa taktiež vykonávali ohlásene a neohlásene. Ohlásených kontrol bolo 64 a neohlásených 110. Náhodné a neohlásené kontroly boli vykonané v súlade s článkom 92c NK 889/2008.

V roku 2021 neboli vykonané kontroly u 4 prevádzkovateľov z dôvodu nezaslanej dokumentácie potrebnej k vykonaniu kontroly alebo z dôvodu neplnenia záväzkov voči IO. U 18 prevádzkovateľov sa kontroly nevykonali z dôvodu podpísania zmluvy resp. registrácie

činnosti až v poslednom štvrtroku 2021 (Tab. 2). Tieto kontroly boli po dohode s príslušným orgánom a prevádzkovateľmi presunuté na rok 2022.

Odbery vzoriek

V roku 2021 bolo celkovo odobratých 38 vzoriek u 36 prevádzkovateľov z toho 35 odberov bolo realizovaných na základe analýzy rizika a 3 odbery na základe cieľenej kontroly (Tab. 5). V novembri 2020 bolo vydané vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2020/1667, v máji 2021 bolo vydané vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/772 a v auguste 2021 bolo vydané vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1325, ktorými sa menilo vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2020/977, ktorým sa v dôsledku pandémie COVID-19 stanovujú výnimky z nariadení (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008, pokiaľ ide o kontroly výroby ekologických produktov. Počet odobratých vzoriek zodpovedal požiadavke článku 1 ods. 3 Vykonávacieho nariadenia komisie (EÚ) 2020/977, ktoré hovorí, že odchyľne od článku 65 ods. 2 nariadenia (ES) č. 889/2008 musí počet vzoriek, ktoré má súkromná alebo štátna inšpekčná organizácia každý rok odobrať a analyzovať, zodpovedať najmenej 2 % počtu prevádzkovateľov, ktorých kontroluje.

Vo vzorkách boli zisťované rezíduá pesticídov a konzervačné látky. Analýzy boli vykonané v určených úradných laboratóriách pre ekologickú poľnohospodársku výrobu, ktoré sú akreditované na sledované analyty, ako je ŠVPÚ Bratislava a Skúšobné laboratórium analýzy pesticídov ÚKSÚP Bratislava. V jednej vzorke bol zistený obsah nepovolenej látky (Thiamethoxam), ktorá poukázala na porušenie nariadenia (ES) č. 834/2007 a nariadenia (ES) č. 889/2008.

Výsledky kontrol

Kontrolami u prevádzkovateľov, doriešením v kancelárii IO alebo po kontrole dodatočne zaslanej príslušnej dokumentácie boli u niektorých prevádzkovateľov zistené viaceré porušenia a nezrovnalosti, resp. nezhody s legislatívou a pravidlami uplatňovanými v ekologickej poľnohospodárskej výrobe. Jednalo sa hlavne o nasledovné nezhody:

Nezhody administratívneho charakteru, zistené počas kontrol alebo z kancelárie IO:

- nereagovanie na výzvy z kancelárie IO
- neplnenie uložených opatrení
- nenahlásenie zmeny údajov vstupnej kontroly
- nepredloženie potrebnej dokumentácie a evidencie na účely kontroly
- nedostatočne vedené záznamy, nedostatočná evidencia
- nenahlásenie zmeny registrovaných údajov do 30 dní kontrolnému ústavu

Rastlinná výroba:

- nedostatočne vedená evidencia a záznamy o rastlinnej výrobe
- nedostatočne vedené záznamy skladovej evidencie
- nepredložená všetka dokumentácia potrebná na účely kontroly
- nedostatočné fyzické a evidenčné oddelenie ekologickej a neekologickej výrobnéj jednotky
- fyzicky a evidenčne neoddelené skladovanie ekologických a neekologických produktov
- skladovanie neekologických vstupov v ekologickej prevádzke
- nezabezpečené fyzické a evidenčné oddelenie produktov rastlinnej výroby v rôznych štatútoch úrody

- nedostatočné overenie sprievodnej dokumentácie (certifikát dodávateľa) pri nákupe bioproduktu
- výsev resp. výsadba neekologického sadiva/osiva bez vopred udelenej výnimky resp. nad rozsah udelenej výnimky
- nedodržanie pravidiel paralelného pestovania (napr. TTP, pšenica ozimná, kukurica siata, hrach siaty, jačmeň jarný, ovos siaty, lucerna siata, ďatelina lúčna, vinič hroznorodý)
- nevhodný oševný postup: pestovanie obilnín 3 roky po sebe
- nadmerné zaťaženie hospodárskymi zvieratami na poľnohospodárskej pôde v EPV
- aplikácia (nálet) látky nepovolenej v EPV (herbicíd) susedným neekologickým prevádzkovateľom
- pozitívny nález v EPV nepovolenej látky
- predaj bioproduktov v nesúlade s vystaveným platným certifikátom
- predaj bioproduktu bez vystaveného platného certifikátu
- použitie v EPV nepovolenej látky (uhlčitan amónny) na zvýšenie účinnosti žltých lapačov na ochranu proti vrtivke orechovej
- nezabezpečená identifikácia ekologických produktov v skladovacích priestoroch
- použitie hnojiva neschváleného na použitie v EPV na Slovensku

Živočišna výroba:

- nepredložená a nedostatočne vedená evidencia a záznamy o živočišnej výrobe
- nepredložená všetka dokumentácia potrebná na účely kontroly
- nepredložené/nedostatočne vedené záznamy o veterinárnej starostlivosti a účtovná evidencia, preukazujúca úkony veterinárneho lekára
- nezabezpečené oddelenie účtovných záznamov pre ekologické a neekologické jednotky
- nedostatočná plocha pre vnútorné ustajnenie oviec
- nezabezpečená identifikácia (označenie) všetkých zvierat (jahňatá do 6 mesiacov)
- nepovolené zásahy na zvieratách (kupírovanie chvostov jahniat, kupírovanie chvostov oviec, odrohovanie teliat do 8 týždňov) bez vopred udelenej výnimky/po platnosti udelenej výnimky
- nákup bioproduktov po uplynutí platnosti certifikátu dodávateľa, resp. nedostatočné overenie sprievodnej dokumentácie (platnosť certifikátu dodávateľa) pri príjme bioproduktov
- predaj bioproduktu v čase predaja bez vystaveného platného certifikátu
- súbežné pasenie neekologických zvierat iného prevádzkovateľa s ekologickými zvieratami prevádzkovateľa na ekologických pasienkoch
- skladovanie neekologických vstupov v ekologickej prevádzke
- nedostatočná identifikácia liečených zvierat v záznamoch o veterinárnej starostlivosti
- väzné ustajnenie zvierat
- nedostatočné overenie sprievodnej dokumentácie (platnosť certifikátu, účtovné doklady) pri príjme bioproduktov
- predaj a označenie produktov živočišného pôvodu z konverzie pojmom „bio“
- nepovolený nákup neekologických zvierat
- kŕmenie ekologických zvierat neekologickým krmivom
- kŕmenie včelstiev neekologickým cukrom
- paralelný chov zvierat

Výroba potravín, balenie:

- nedostatočné overenie sprievodnej dokumentácie (rozsah certifikátu dodávateľa) pri prijíme bioproduktov
- nedostatočné overenie sprievodnej dokumentácie (účtovné doklady, certifikát dodávateľa) a povinných označení pri prijíme bioproduktov
- skladovanie neekologických produktov v ekologickej prevádzke
- nesúlad v označovaní výrobkov z EPV s platnou legislatívou
- nenahlásenie inšpekčnej organizácii možnej kontaminácie (Chlorpyrifos) v predanom bioprodukte
- predaj bioproduktov mimo rozsahu platnosti certifikátu (necertifikované bioprodukty), predaj bioproduktov bez platného certifikátu
- nezabezpečené dostatočné informácie o bioprodukoch na sprievodných dokladoch pri predaji
- vykonávanie činnosti v EPV (balenie) bez vopred zaregistrovanej činnosti a bez vystaveného certifikátu
- nenahlasovanie termínov výroby, resp. balenia bioproduktov v zmiešanej prevádzke

Obchodovanie, skladovanie:

- nesúlad v označovaní produktov z EPV s platnou legislatívou (neuvedené miesto poľnohospodárskej výroby na etikete, uvedenie dvoch kódov IO na etikete)
- obchodovanie s bioproduktami bez platného certifikátu na činnosť obchodovanie s produktami z EPV
- neuvedenie v zozname zložiek, ktoré zložky sú ekologické
- nesúlad v označení bio výrobku, resp. kódu inšpekčnej organizácie uvedenom na etikete výrobku a na predložennom certifikáte
- nesúlad v označovaní produktov z EPV s platnou legislatívou (neuvedené miesto poľnohospodárskej výroby na etikete)
- nedostatočne vedená a nepredložená požadovaná dokumentácia a evidencia potrebná na účely kontroly
- chýbajúce označenie bio na niektorých faktúrach vystavených odberateľovi, resp. nezabezpečené dostatočné informácie o bioprodukoch na sprievodných dokladoch pri predaji
- nepredloženie všetkej dokumentácie potrebnej na účely kontroly (skladová evidencia, resp. vstupy a výstupy od poslednej fyzickej kontroly)
- nedostatočné označenie bioproduktov v skladovacích priestoroch zmiešanej prevádzky
- nedostatočné overenie sprievodnej dokumentácie (platnosť certifikátu dodávateľa, účtovné doklady) pri prijíme bioproduktov
- nedostatočne vedená skladová evidencia
- nepredloženie vhodných postupov založených na systematickom určovaní kritických krokov pri obchodovaní s bioproduktami v zmiešanej prevádzke

Dovoz, vývoz:

- nenahlásenie realizovaného dovozu z tretích krajín do kancelárie IO
- dovoz bioproduktov z tretích krajín bez zaevidovania a potvrdenia dovozu v obchodnom kontrolnom a expertnom systéme TRACES
- predaj dovezených bioproduktov bez overenia zásielky a potvrdenia príslušným orgánom členského štátu (colný orgán) o ekologickom pôvode tovaru

- nepredloženie sprievodnej dokumentácie, vyžadovanej k prepusteniu zásielky (produkt z EPV) do obehu (COI, JCD a ostatné relevantné dokumenty)
- nedostatočné overenie sprievodnej dokumentácie (označenie na dodacích listoch, COI a JCD, certifikát dodávateľa, účtovná evidencia – označenie bioproduktu na faktúrach) pri príjme bioproduktov
- nesúlad v označovaní produktov z EPV s platnou legislatívou
- chýbajúce označenie bio na faktúrach vystavených odberateľom, resp. nezabezpečené dostatočné informácie o bioprodukoch na sprievodných dokladoch pri predaji
- uvádzanie do obehu dovezené produkty s označením "bio" resp. "organic" bez overenia a potvrdenia zásielky príslušným orgánom členského štátu
- predaj dovezených bioproduktov bez overenia zásielky a potvrdenia príslušným orgánom členského štátu (colný orgán) o ekologickom pôvode tovaru
- dovoz bioproduktov z tretích krajín a ich predaj bez vystaveného platného certifikátu
- nezabezpečené dostatočné informácie o bioprodukoch na sprievodných dokladoch pri predaji
- colné vyhlásenie bez uvedenia čísla COI a identifikácie tovaru ako ekologický

V prípade, že boli počas kontrol, v kancelárii IO pri spracovaní správ alebo kontrolou doposlanej dokumentácie ku kontrole zistené nezhody, boli prevádzkovateľom uložené opatrenia. Ak boli zistené porušenia závažné, boli tieto prípady odstúpené na riešenie príslušnému orgánu. Celkovo bolo uložených 438 opatrení na odstránenie zistených nezhôd (Tab. 6), štyri opatrenia boli zrušené. V 23 prípadoch boli zistenia odstúpené na riešenie príslušnému orgánu s návrhom na uloženie pokuty (Tab. 7). Pri klasifikácii zistení a udeľovaní opatrení a odstúpení sa postupovalo v súlade s metodickým pokynom príslušného orgánu *MP 02/2017 Katalóg opatrení pre prípady zistení v ekologickej poľnohospodárskej výrobe v SR*.

Vzhľadom na závažnosť nezhôd bol na príslušný orgán podaný návrh na predĺženie konverzie u dvoch prevádzkovateľov v RV (pozitívny nález v odobratej vzorke, nálet herbicídu od susedného NE prevádzkovateľa) a u dvanástich prevádzkovateľov v ŽV (nepovolený nákup neekologických zvierat, nepovolené kŕmenie, nepovolené kŕmenie včiel). Jednotliví prevádzkovatelia a dôvody predĺženia konverzie sú uvedené v tabuľke 8.

Na základe žiadosti a po splnení požadovaných podmienok bolo navrhnuté skrátenie konverzie v RV 45 prevádzkovateľom (Tab. 8).

5.3 Certifikačná činnosť

V roku 2021 bolo podaných 702 žiadostí o certifikáciu. Spoločnosť Naturalis SK, s.r.o. vydala v roku spolu 747 certifikátov na základe žiadostí prevádzkovateľov a 5 zúžených certifikátov, v ktorých bolo certifikovaných 4719 výrobkov, z toho 1709 výrobkov rastlinnej výroby, 70 výrobkov voľného zberu, 386 výrobkov živočíšnej výroby, 1391 výrobkov spracovania, 45 výrobkov krmív, 35 výrobkov osív, 263 výrobkov z obchodovania, 45 výrobkov dovozu z tretích krajín, 82 výrobkov vývozu, 17 výrobkov zo skladovania, 658 výrobkov z prebaľovania a 4 z prepravy a 14 z uchovania. Vydaných bolo aj 8 certifikátov NAQS pre vývoz produktov do Južnej Kórei.

Celkovo bolo prerušených 230 procesov certifikácie (25 bolo opakovane prerušených) najmä z dôvodu chýbajúcich podkladov k certifikácii, chýbajúcej či neukončenej kontroly a pod.

Odmietnutých bolo 24 žiadostí z dôvodu necertifikovateľného štatútu produktu, zistené opakované neplnenie požiadaviek platnej legislatívy pri dovozoch BIO produktov z tretích krajín, neregistrovaná činnosť výroba osív na ÚKSÚPe, rovnaký spôsob využitia z konverznej aj neekologickej produkcie TTP, nesplnené dôvody prerušenia konania o certifikácii v stanovenom termíne. Zastavených bolo 6 certifikačných konaní, všetky na základe vlastnej žiadosti prevádzkovateľa.

Odobratých bolo celkovo 47 certifikátov, 33 z dôvodu zrušenia registrácie prevádzkovateľa v ekologickej poľnohospodárskej výrobe a odstúpenia od zmluvy o kontrole a certifikácii, 7 z dôvodu zrušenia registrovanej činnosti, 1 pre chybu v názve výrobku a 1 kvôli nesprávnemu číslu certifikátu. Všetky údaje sú podrobne uvedené v tabuľkách č. 14 až 19.

Dohľady certifikovaných výrobkov boli vykonávané v rámci inšpekčného orgánu pri kontrolách.

5. 4 Medzinárodná spolupráca

V priebehu roka 2021 spoločnosť aktívne spolupracovala napríklad so zahraničnými inšpekčnými a certifikačnými organizáciami Biokont (Česká republika), Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. (Maďarsko), ICEA Srl (Taliansko), ABCERT AG, El Comité de Agricultura Ecológica de la Comunitat Valenciana (Španielsko), Organic Standard (Ukrajina), Ekogwarancja PTRE Sp. z o.o. (Poľsko), BIOS Srl (Taliansko), COBICO Sp. z o.o. (Poľsko). Išlo prevažne o overenie údajov a certifikátov v rámci obchodovania s produktami z EPV, krížové kontroly alebo hlásenia zistených porušení a nezrovnalostí (rezíduá pesticídov).

Naturalis SK, s.r.o. je naďalej členom organizácie EOCC, ktorej cieľom je zvýšiť spoľahlivosť kontroly a certifikácie a identifikovať a podporovať harmonizáciu implementácie európskej ekologickej legislatívy. V roku 2021 sa zástupcovia Naturalis SK, s.r.o. vzdialeným prístupom zúčastňovali prednášok ohľadom novej legislatívy (nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 848/2018), ktoré zastrešovala organizácia EOCC.

5.5 Školenia

Dňa 30.03.2021 sa uskutočnila porada inšpektorov a certifikačných pracovníkov Naturalis SK, s.r.o. spojená so školením pre oblasť výkonu inšpekcií a certifikáciu produktov v rámci ekologickej poľnohospodárskej výroby. Ďalšími témami porady boli: organizačná štruktúra (aktuálny stav a pripravované zmeny), informácie BOZP a PO, informácia o pracovných úrazoch, správa o výkone kontroly a certifikácie v EPV za rok 2020, audit SNAS 2020 (reakreditácia CO, svedecké posudzovania), audit (zistenia, nezhody a odporúčania) a informácie z ÚKSÚP, nové metodické pokyny ÚKSÚP (dovoz z vybraných tretích krajín, analýza rizika), odber vzoriek (postup, pomôcky, preprava vzoriek, laboratória), rozdelenie prevádzkovateľov ku kontrole v roku 2021, sankčný katalóg (formulácia zistení a nezhôd, nahlasovanie nezhôd, opatrenia, odstúpenia), systém manažérstva kvality 2020 - 2021 (politika a ciele spoločnosti, Etický kódex, preskúmanie manažmentom, interné audit v roku 2020), zmeny legislatívy (nový zákon o EPV a nariadenie o EPV, nariadenie o úradných kontrolách, ich zapracovanie do metodických postupov a tlačív, príprava pre uplatňovanie zmien legislatívy EPV od roku 2022, zložka zamestnanca), spracovanie

prihlášok a správ v roku 2021, doposielanie, výzvy, certifikácia prevádzkovateľov v roku 2021 (princípy, postupy, požadovaná dokumentácia, označovanie), dohľad certifikovaných výrobkov, plánované audity (ÚKSÚP, SNAS) a monitoring v roku 2021, analýza rizika prevádzkovateľov v roku 2020, 2021, plán odberu vzoriek, interná analýza rizika spoločnosti, kontrolná činnosť v roku 2021 (tlačivá, kontroly, správy, určenie konverzie, skrátenie konverzie, fotodokumentácia, určovanie štatútov, problémy). Porady spojenej so školením sa zúčastnilo 17 pracovníkov, z toho 8 dištančnou formou. Všetkým zamestnancom bola zaslaná zápisnica s podrobným popisom prerokovaných bodov a oblastami školenia EPV.

Ďalej pracovníci Naturalis SK, s.r.o. absolvovali v priebehu roka 2021 nasledovné online odborné kurzy a školenia:

- Bc. Martin Pavlovič, DiS. dňa 26.03.2021 ukončil 5-denný kurz Organic farming
- v dňoch 04. - 05.05.2021 sa Ing. Ján Kovarovič, PhD. a Ing. Mária Zemaníková zúčastnili na kurze Výklad normy STN EN ISO/IEC 17020: 2012 z pohľadu príslušných smerníc ILAC, výklad STN EN ISO 19011: 2019 a akreditačných požiadaviek SNAS pre manažment, inšpektorov a interných audítorov inšpekčných orgánov
- dňa 11.05.2021 Ing. Jarmila Drobná, PhD. a Ing. Peter Kulich absolvovali kurz Aplikácia požiadaviek normy ISO 19011: 2018 v praxi
- dňa 24.06.2021 Ing. Mária Zemaníková absolvovala kurz Výklad normy ISO 9001: 2015
- dňa 22.09.2021 Ing. Jarmila Drobná, PhD. a Ing. Ján Kovarovič, PhD. absolvovali Seminár pre inšpekčné orgány podľa normy ISO IEC 17020: 2012.
- na Seminári pre certifikačné orgány certifikujúce produkty (ISO/IEC 17065: 2012) sa dňa 22.09.2021 zúčastnili Ing. Diana Langerová a Ing. Mária Zemaníková
- dňa 06.10.2021 absolvovali MVDr. Radovan Kapa a Ing. Diana Langerová školenie Požiadavky normy ISO 19011: 2018 Návod na auditovanie systémov manažérstva

Ing. Ján Kovarovič, PhD., Ing. Jarmila Drobná, PhD. a kol.

Bratislava, 04.03.2022

Zoznam príloh

Kontrola:

- Tabuľka 1. Zoznam zamestnancov v roku 2021
- Tabuľka 2. Nekontrolovaní registrovaní prevádzkovatelia a registrované činnosti v ekologickej poľnohospodárskej výrobe v roku 2021
- Tabuľka 3. Zoznam prevádzkovateľov - úplné kontroly v roku 2021
- Tabuľka 4. Zoznam prevádzkovateľov - náhodné kontroly v roku 2021
- Tabuľka 5. Odber vzoriek v roku 2021
- Tabuľka 6. Zoznam opatrení na odstránenie zistených nezhôd v roku 2021
- Tabuľka 7. Zoznam odstúpení ÚKSÚP-u v roku 2021
- Tabuľka 8. Návrhy na zmenu konverzie v roku 2021
- Tabuľka 9. Zrušené zmluvy - prevádzkovatelia vyradení z registra v roku 2021
- Tabuľka 10. Informácie o kontrolách v roku 2021
- Tabuľka 11. Informácie o odberoch vzoriek v roku 2021
- Tabuľka 12. Informácie o kontrolách – zistenia v roku 2021
- Tabuľka 13. Evidencia dovozu produktov z EPV v roku 2021

Certifikácia:

- Tabuľka 14. Zoznam vydaných certifikátov
- Tabuľka 15. Prerušenie certifikačného konania
- Tabuľka 16. Odmietnutie certifikačného konania
- Tabuľka 17. Zastavenie certifikačného konania
- Tabuľka 18. Odobraté certifikáty
- Tabuľka 19. NAQS certifikáty

Prílohy správy boli na ÚKSÚP zaslané v elektronickej forme e-mailom dňa 04.03.2022